



Zbiór Orzeczeń

Sprawy połączone T-515/13 RENV i T-719/13 RENV

**Królestwo Hiszpanii i in.
przeciwko
Komisji Europejskiej**

Wyrok Sądu (ósma izba w składzie powiększonym) z dnia 23 września 2020 r.

Pomoc państwa – Pomoc przyznana przez władze hiszpańskie na rzecz ugrupowań interesów gospodarczych (UIG) i ich inwestorów – System podatkowy stosowany do niektórych umów leasingu finansowego w celu nabycia statków (hiszpański system leasingu finansowego) – Decyzja uznająca pomoc za w części niezgodną z rynkiem wewnętrznym i nakazująca jej częściowe odzyskanie – Selektywny charakter – Obowiązek uzasadnienia – Odzyskanie pomocy – Równość traktowania – Uzasadnione oczekiwania – Pewność prawa

1. *Postępowanie sądowe – Interwencja – Interwencja strony, która wstąpiła do sprawy jedynie w postępowaniu odwoławczym, w postępowaniu po przekazaniu sprawy Sądowi do ponownego rozpoznania – Dopuszczalność*
(regulamin postępowania przed Sądem, art. 217 § 1)

(zob. pkt 64, 65)

2. *Pomoc przyznawana przez państwa – Pojęcie – Selektywny charakter środka – Środki podatkowe na rzecz ugrupowań interesów gospodarczych (UIG) i ich inwestorów – System podatkowy stosowany do niektórych umów leasingu finansowego w celu nabycia statków – System oparty na uzyskaniu uprzedniego zezwolenia na podstawie nieprecyzyjnych kryteriów wymagających interpretacji przez organy podatkowe – Nieprecyzyjne kryteria, których nie można uznać za obiektywne – Uznaniowy charakter de iure przepisów – Zaliczenie*
(art. 107 ust. 1 TFUE)

(zob. pkt 81–102)

3. *Pomoc przyznawana przez państwa – Wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi – Naruszenie konkurencji – Kryteria oceny – Środki podatkowe na rzecz ugrupowań interesów gospodarczych (UIG) i ich inwestorów – System podatkowy stosowany do niektórych umów leasingu finansowego w celu nabycia statków – Rynek otwarty na handel między państwami członkowskimi – Obniżenie ceny mogące zakłócić konkurencję na rynku kupna i sprzedaży statków morskich*
(art. 107 ust. 1 TFUE)

(zob. pkt 103–107)

4. *Akty instytucji – Uzasadnienie – Obowiązek – Zakres – Decyzja Komisji w dziedzinie pomocy państwa – Kontrola sądowa*
[art. 296 ust. 2, art. 296 TFUE; Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 41 ust. 2 lit. c)]

(zob. pkt 118–132)

5. *Pomoc przyznawana przez państwa – Odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy – Środki podatkowe na rzecz ugrupowań interesów gospodarczych (UIG) i ich inwestorów – Środki podobne do innego systemu, który był przedmiotem nakazu odzyskania pomocy – Odmienne traktowanie – Obiektywne względy uzasadniające*
(art. 108 TFUE)

(zob. pkt 139–146)

6. *Pomoc przyznawana przez państwa – Odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy – Pomoc przyznana z naruszeniem reguł postępowania z art. 108 TFUE – Ewentualne uzasadnione oczekiwania beneficjentów – Ochrona – Przesłanki i granice – Wyjątkowe okoliczności – Brak*
(art. 108 TFUE)

(zob. pkt 155–176)

7. *Pomoc przyznawana przez państwa – Odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy – Zasada pewności prawa – Przesłanki i granice – Wyjątkowe okoliczności – Brak*
(art. 108 TFUE)

(zob. pkt 193–206)

8. *Pomoc przyznawana przez państwa – Odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy – Określenie beneficjenta pomocy – Kryterium – Rzeczywiste korzystanie*
(art. 108 ust. 2 TFUE)

(zob. pkt 217–220)

Streszczenie

System podatkowy stosowany do niektórych umów leasingu finansowego zawartych przez stocznie stanowi system pomocy

Bezprawnie przyznaną z tego tytułu pomoc państwa należy odzyskać od beneficjentów

W 2006 r. do Komisji Europejskiej złożono szereg skarg w przedmiocie stosowania „hiszpańskiego systemu leasingu podatkowego” (zwanego dalej „SLP”) do niektórych umów leasingu finansowego, ponieważ umożliwiało ono przedsiębiorstwom żeglugowym skorzystanie z obniżki cen o 20–30% na zakup statków zbudowanych w hiszpańskich stocznich. Zdaniem Komisji celem SLP było generowanie na rzecz ugrupowań interesów gospodarczych (zwanym dalej „UIG”) i inwestorów należących do UIG korzyści podatkowych, których część była następnie przekazywana przedsiębiorstwom żeglugowym nabywającym nowy statek.

W spornej decyzji¹, wydanej w lipcu 2013 r., Komisja uznała, że SLP stanowi częściowo niezgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa² w formie selektywnej korzyści podatkowej. Ponieważ ten system pomocy wprowadzono od dnia 1 stycznia 2002 r. z naruszeniem obowiązku notyfikacji³, Komisja nakazała władzom krajowym odzyskać tę pomoc od inwestorów, mianowicie od członków UIG.

We wrześniu 2013 r. Królestwo Hiszpanii, Lico Leasing SA i Pequeños y Medianos Astilleros Sociedad de Reconversión, SA (zwane dalej „skarżącymi”) wniosły skargi o stwierdzenie nieważności spornej decyzji. W wyroku z dnia 17 grudnia 2015 r. Hiszpania i in./Komisja⁴ (T-515/13 i T-719/13, EU:T:2015:1004), Sąd orzekł, że korzyść uzyskana przez inwestorów UIG nie jest selektywna i że uzasadnienie dotyczące kryteriów zakłócenia konkurencji oraz wpływu na wymianę handlową jest niewystarczające. W związku z tym stwierdzono nieważność spornej decyzji bez potrzeby orzekania w przedmiocie pozostałych zarzutów i argumentów przedstawionych przez skarżących. Trybunał, do którego wniesiono odwołanie sformułowane przez Komisję, uchylił wyrok Sądu w swym wyroku z dnia 25 lipca 2018 r., Komisja/Hiszpania i in.⁵ (C-128/16 P, EU:C:2018:591). Trybunał uznał bowiem, że Sąd, dokonując analizy, czy środki podatkowe mają selektywny charakter, błędnie zastosował postanowienia traktatu dotyczące pomocy państwa i wbrew temu, co stwierdził, decyzja Komisji nie jest dotknięta brakiem uzasadnienia. Wskazawszy, że Sąd nie wypowiedział się w przedmiocie wszystkich podniesionych przed nim zarzutów, Trybunał uznał, iż sprawy nie znajdują się na etapie pozwalającym na wydanie orzeczenia i w związku z tym postanowił skierować je do ponownego rozpoznania przez Sąd.

W swym wydanym w wyniku przekazania spraw do ponownego rozpoznania wyroku z dnia 23 września 2020 r., Hiszpania i in./Komisja (T-515/13 RENV i T-719/13 RENV), Sąd oddalił skargi wniesione przez skarżących.

¹ Decyzja Komisji 2014/200/UE z dnia 17 lipca 2013 r. w sprawie pomocy państwa SA.21233 C/11 (ex NN/11, ex CP 137/06) wdrożonej przez Hiszpanię – System podatkowy stosowany do niektórych umów leasingu finansowego, zwany również „hiszpańskim systemem leasingu podatkowego” (Dz.U. 2014, L 114, s. 1).

² W rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

³ Przewidzianego w art. 108 ust. 3 TFUE.

⁴ Zobacz komunikat prasowy nr 150/15.

⁵ Zobacz komunikat prasowy nr 115/18.

Sąd zbadał w pierwszej kolejności kwalifikację środków podatkowych jako pomocy państwa. W tym względzie zweryfikował on przede wszystkim, czy Komisja może stwierdzić, że korzyści przyznane na podstawie systemu SLP rozpatrywanego jako całość mają selektywny charakter. Po przypomnieniu orzecznictwa dotyczącego selektywności wynikającej z uprawnień dyskrecjonalnych administracji krajowych, gdy wykonują one swe kompetencje podatkowe⁶, Sąd zauważył, że przyznanie przez organy podatkowe korzyści wynikających z rozpatrywanego systemu podatkowego ma miejsce w ramach systemu uzyskania uprzedniego zezwolenia na podstawie nieprecyzyjnych kryteriów, wymagających wykładni, której dokonywanie nie było przedmiotem żadnych wytycznych. Organy podatkowe mogły zatem wyznaczyć datę rozpoczęcia amortyzacji na podstawie okoliczności określonych w sposób przyznający tym organom znaczny zakres uznania. Zdaniem Sądu istnienie tych względów uznaniowych mogło stawiać beneficjentów w uprzywilejowanej pozycji w stosunku do innych podatników znajdujących się w porównywalnej sytuacji faktycznej i prawnej. W szczególności inne UIG mogły nie korzystać z wcześniejszej amortyzacji na tych samych warunkach. Ponadto decydując się na oddalenie argumentu, zgodnie z którym zezwolenia udzielono w praktyce wszystkim UIG prowadzącym działalność w danym sektorze, Sąd zaznaczył, iż ze względu na uznaniowy charakter *de iure* przepisów niewielkie znaczenie ma to, czy ich stosowanie było uznaniowe, czy też *de facto* takie nie było. Sąd wywiódł stąd, że ponieważ jeden ze środków umożliwiających skorzystanie z SLP, mianowicie zezwolenie na wcześniejszą amortyzację, jest w całości selektywny, Komisja nie popełniła błędu, gdy uznała, iż system jest selektywny w całości. Sąd zaznaczył następnie, że rynek kupna i sprzedaży statków morskich był otwarty na wymianę handlową między państwami członkowskimi i że obniżenie o 20–30% ceny statku groziło przynajmniej zakłóceniem konkurencji na tym rynku, na którym prowadziły działalność UIG. Przesłanki dotyczące ryzyka zakłócenia konkurencji i wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi były zatem spełnione. Sąd w konsekwencji oddalił zarzut oparty na błędnej kwalifikacji środka jako pomocy państwa.

Sąd zbadał w drugiej kolejności odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy i oddalił szereg zarzutów podniesionych przez skarżących w tym względzie. W szczególności oddalił on podnoszony zarzut naruszenia zasady uzasadnionych oczekiwań. Skarżący nie byli bowiem w stanie wykazać, że uzyskali od Komisji dokładne, bezwarunkowe i spójne zapewnienia, z których wynikałoby, iż rozpatrywany system nie wchodził w zakres pojęcia pomocy państwa. Ponadto Sąd stwierdził, że Komisja w należyty sposób uwzględniła w spornej decyzji wymóg pewności prawa, co skłoniło ją do ograniczenia w czasie odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy. Odzyskanie pomocy ograniczono do pomocy przyznanej po publikacji decyzji dotyczącej francuskich podatkowych ugrupowań interesów gospodarczych, która położyła kres sytuacji braku pewności prawa wynikającej z decyzji *Brittany Ferries*⁷. W tym względzie Sąd stwierdza, że Komisja nie popełniła błędu, uznając, iż publikacja tej decyzji położyła kres wszelkiemu brakowi pewności prawa, ponieważ w tej decyzji system porównywalny do SLP uznano za pomoc państwa. Co więcej, Sąd zaznaczył, że takiego ustalenia nie podważają późniejsze okoliczności, takie jak domniemana bezczynność Komisji wobec rozpatrywanego systemu.

⁶ Wyroki Trybunału: z dnia 26 września 1996 r. *Francja/Komisja* (C-241/94, EU:C:1996:353, pkt 23); z dnia 29 czerwca 1999 r., *DM Transport* (C-256/97, EU:C:1999:332, pkt 27); z dnia 18 lipca 2013 r., *P* (C-6/12, EU:C:2013:525, pkt 27); z dnia 25 lipca 2018 r., *Komisja/Hiszpania i in.* (C-128/16 P, EU:C:2018:591, pkt 55). Wyroki Sądu: z dnia 28 listopada 2008 r., *Hotel Cipriani i in./Komisja* (T-254/00, T-270/00 i T-277/00, EU:T:2008:537, pkt 97); z dnia 20 września 2019 r., *Port autonome du Centre et de l'Ouest i in./Komisja* (T-673/17, niepublikowany, EU:T:2019:643, pkt 188).

⁷ Wydana w 2001 r. decyzja *Brittany Ferries* mogła prowadzić podmioty gospodarcze do uznania, że korzyści podatkowe, takie jak przyznane w ramach SLP, mogły być środkami ogólnymi, niestanowiącymi pomocy państwa. Jednakże zdaniem Komisji sytuacja braku pewności prawa zakończyła się z chwilą wydania decyzji w sprawie francuskich podatkowych ugrupowań interesów gospodarczych, opublikowanej w dniu 30 kwietnia 2007 r., która powinna była skłonić rozsądny i przezorny podmiot gospodarczy do uznania, że system podobny do SLP może stanowić pomoc państwa.

Wreszcie Sąd oddalił również zarzut oparty na naruszeniu zasad mających zastosowanie do odzyskania pomocy. Skarżący negatywnie oceniają sporną decyzję, ponieważ nakazano w niej odzyskanie całości pomocy od inwestorów (członków UIG), mimo iż część korzyści podatkowej przekazano przedsiębiorstwu żeglugowemu. Komisja zdecydowała bowiem, że przedsiębiorstwa żeglugowe nie są beneficjentami pomocy, skutkiem czego nakaz odzyskania pomocy dotyczy zatem jedynie i całkowicie inwestorów, będących jedynymi beneficjentami całości pomocy ze względu na przejrzystość UIG. Sąd orzekł, że Komisja nie popełniła błędu, gdy nakazała odzyskanie całości pomocy od inwestorów, mimo że przekazali oni część korzyści innym podmiotom gospodarczym, ponieważ nie traktowano tych podmiotów jako beneficjentów pomocy. To inwestorzy rzeczywiście skorzystali z pomocy z uwagi na okoliczność, że właściwe przepisy nie nakładały na nich obowiązku przekazania części pomocy osobom trzecim.